

Sistemes alternatius i augmentatius de comunicació (SAAC)

2012/2013

Codi: 101720

Crèdits ECTS: 3

Titulació	Pla	Tipus	Curs	Semestre
2500893 Graduat en Logopèdia	828 Graduat en Logopèdia	OB	3	2

Professor de contacte

Nom: María Dolores Suárez Ros

Correu electrònic: MariaDolors.Suarez@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

És important que l'alumne conegui els aspectes evolutius, així com les diverses tècniques d'avaluació i diagnòstic en comunicació i llenguatge.

Objectius

L'assignatura pretén que els alumnes:

1. Tinguin l'oportunitat d'adquirir coneixements i criteris sobre procediments i tècniques d'intervenció de la comunicació i el llenguatge i les necessitats especials associades de les persones amb trastorns del desenvolupament i amb discapacitats adquirides (discapacitat intel·lectual, autisme, dèficits motrius i trastorns de dèficit d'atenció amb o sense hiperactivitat).
2. Adquireixin coneixements en aquest camp, que els capacitin per a la pràctica professional.
3. Assoleixin un domini bàsic d'aquesta temàtica, coneguin i analitzin documents i instruments i tinguin criteris i habilitats per a la recerca d'informacions i aprofundiment posterior.
4. Estiguin capacitats per a l'observació i anàlisi de casos, per el disseny d'estratègies d'intervenció, per a la redacció d'informes i per a la comunicació oral de treballs.
5. Desenvolupin estratègies per a realitzar satisfactòriament les tasques anteriors (4) en una situació de treball en equip.

Competències

- Actuar d'acord amb el codi deontològic de la professió: respectar el secret professional, aplicar criteris professionals de finalització i derivació dels tractaments.
- Comprometre's de manera ètica per la qualitat de l'actuació.
- Demostrar que es coneixen els límits de les pròpies competències i saber identificar si és necessari fer un tractament interdisciplinari.
- Dissenyar i dur a terme els tractaments logopèdics, tant individuals com col·lectius, establint objectius i etapes, amb els mètodes, les tècniques i els recursos més eficaços i adequats, i tenint en compte les diferents etapes evolutives de l'ésser humà.
- Dissenyar i gestionar projectes.
- Dominar la terminologia que permeti interactuar de manera eficaç amb altres professionals.
- Elaborar i redactar informes d'exploració i diagnòstic, seguiment, finalització i derivació.
- Explicar i argumentar el tractament seleccionat.
- Gestionar la diversitat sociocultural i les limitacions associades a les diferents patologies.
- Seleccionar, implementar i facilitar l'aprenentatge de sistemes de comunicació augmentatius així com

el disseny i l'ús de pròtesis i ajuts tècnics necessaris adaptats a les condicions físiques, psicològiques i socials dels pacients.

- Utilitzar les tecnologies de la comunicació i la informació.
- Utilitzar les tècniques i els instruments d'exploració propis de la professió i registrar, sintetitzar i interpretar les dades aportades integrant-les al conjunt de la informació.

Resultats d'aprenentatge

1. Comprometre's de manera ètica per la qualitat de l'actuació.
2. Descriure els sistemes alternatius i augmentatius de comunicació.
3. Descriure i explicar de manera argumentada el tractament logopèdic adequat per als casos treballats.
4. Dissenyar i gestionar projectes.
5. Emetre un diagnòstic probable, així com possibles diagnòstics diferencials, a partir de casos presentats en vídeo o a partir de la lectura d'informes.
6. Establir criteris de finalització i derivació en els casos plantejats.
7. Explicar de manera argumentada les situacions que requereixen la participació d'altres professionals o la derivació del pacient a altres professionals.
8. Explicar de manera argumentada quines tècniques d'intervenció semblen més adequades per als casos particulars presentats.
9. Explicar els aspectes principals del codi deontològic del logopeda.
10. Explicar la terminologia pròpia d'altres professions relacionades amb els pacients que són subjectes de la intervenció.
11. Explicar les limitacions associades a les diferents patologies del llenguatge secundàries a altres alteracions, així com les associades a l'estatus cultural i socioeconòmic del pacient.
12. Redactar informes d'exploració i diagnòstic, així com de les pautes de tractament adequades a cada pacient segons la patologia que té.
13. Seleccionar els sistemes alternatius i augmentatius de comunicació més adequats a cada cas.
14. Utilitzar les tecnologies de la comunicació i la informació.

Continguts

BLOC TEMÀTIC 1: Noves perspectives en CAA

1.1. Els nous enfocaments en comunicació

1.2. Sistemes Augmentatius i alternatius de comunicació (SAAC). Tipus i característiques principals.

1.3. Funcions i aplicacions

Exercici pràctic amb seqüències de vídeo-imatges

BLOC TEMÀTIC 2: Components dels sistemes

2.1. Sistemes amb ajut

2.2. Sistemes sense ajut

BLOC TEMÀTIC 3: Criteris de selecció del lèxic.

BLOC TEMÀTIC 4: Ajuts tècnics per a la comunicació, el joc, la mobilitat i el control de l'entorn

4.1. Ajuts bàsics

4.2. Ajuts d'alta autonomia

BLOC TEMÀTIC 5: Sistemes d'accés a l'ordinador

5.1. Aplicacions de l'ordinador

BLOC TEMÀTIC 5: Avaluació

BLOC TEMÀTIC 6: Estratègies i tècniques d'intervenció

Metodologia

ACTIVITAT DIRIGIDA: Classes teòriques i seminaris.

1. Classes magistrals amb suport de TIC.
2. Seminaris d'anàlisi de casos. Els estudiants discutiran sobre els sistemes, disseny d'ajuts tècnics, selecció de lèxic i formes més adient per a casos concrets. Aprendran a prendre decisions i saber elaborar un pla d'intervenció de manera argumentada.
3. Activitats pràctiques integrades dins l'assignatura, que es realitzaran en grups de 4 alumna/es que es mantindran fixes al llarg de tot el curs.

ACTIVITAT SUPERVISADA: Tutories

1. Tutories programades de seguiment per a la realització dels treballs i activitats pràctiques plantejades.

ACTIVITAT AUTÒNOMA: Lectures, estudi individual i en grup.

1. Lectura comprensiva de documents diversos (articles, informes, protocols, etc) i de obres resenyades.
2. Elaboració en en grups dels treballs pràctics (especificats).
3. Anàlisi de casos
4. Estudi: realització d'esquemes i resums

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals amb suport de les TIC.	20	0,8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14
Seminaris d'anàlisi de casos	8	0,32	2, 4, 8, 12, 14
Tipus: Supervisades			
Tutories de seguiment de la realització dels treballs plantejats.	12	0,48	4
Tipus: Autònomes			
Anàlisi de casos, lectures i estudi autònom	17	0,68	1, 12, 13

Avaluació

Pels alumnes que assisteixin regularment a classe (80% de sessions), participin en les activitats proposades per les professores i realitzin les pràctiques, l'avaluació consistirà en:

1. Un treball escrit i presentació orals en grup: aquesta valoració contribuirà en el 15% de la nota final (5% Exposicions i 10% Treball escrit).
2. Una prova escrita individual: que es farà en la data fixada a l'efecte per la Facultat. La prova escrita constarà d'un conjunt de preguntes sobre els continguts teòrics/pràctics treballats a l'assignatura, a

partir d'un cas pràctic. Aquesta part contribuirà en el restant 40% de la nota final.

3. Un treball escrit sobre un estudi de cas presentat per la professora. Aquesta part contribuirà en el restant 40% de la nota final.
4. Treballs de pràctiques dels blocs temàtics. Aquesta part contribuirà en el restant 5% de la nota final.

La prova es considerarà superada quan l'alumne/a hagi entregat la totalitat dels treballs i per poder fer la mitja serà necessari que la prova escrita individual hagi estat superada amb un 4.

Es considerarà l'alumne/a No presentat quan no hagi presentat la totalitat dels treballs no hagi fet la prova escrita individual.

Els alumne/as podran tenir accés a la re-avaluació, en la setmana 19, quan no hagi superat amb un 5 en la mitja de totes les proves avaluatives.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Prova escrita	40%	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14
Treball de cas	40%	10	0,4	1, 3, 6, 7, 11, 12, 13, 14
Treball escrit i exposició oral en grup sobre un cas	15%	5	0,2	1, 7, 13, 14
Treballs pràctics a l'aula	5%	1	0,04	3, 4, 5, 7, 13

Bibliografia

Bibliografia bàsica

Manuals

- Basil.C., Soro.E., Rosell.R., (1998). Sistemas de signos y ayudas técnicas para la comunicación aumentativa y la escritura. Barcelona: Masson.
- Basil.C., Soro.E., Von Tetzchner.S. (1992). Estrategias iniciales para la enseñanza de comunicación asistida (Video I). Estrategias avanzadas para la enseñanza de comunicación asistida (Video II). Barcelona: Dep. Psicología Evolutiva i de l'Educació - ICE Universitat de Barcelona.
- Baumgart.D., Johnson.J., y Helmstetter,E. (1996). Sistemas alternativos de comunicación para personas con discapacidad. Madrid:Alianza.
- Schaeffer, B., Raphael, A., Kollinzas, G. (1994). Habla signada para alumnos no verbales. Madrid: Alianza Editorial.
- Von Tetzchner.S., i Martinsen.H., (1993). Introducción a la enseñanza de signos y al uso de ayudas técnicas para la comunicación. Madrid:Visor.

Revistes

- La revista Comunicación y Pedagogía, nº 205 (2005) va editar un número monogràfic sobre necessitats educatives especials amb els següents articles sobre comunicació augmentativa i sistemes d'accés a l'ordinador:
 - Pag. 29-35. J. Boix i C. Basil: Comunicación aumentativa y alternativa en atención temprana.
 - Pag. 36-37. C. Imbernón: Creación de materiales para el parentizaje y la comunicación: El teclado de conceptos Intellikeys.
 - Pag. 38-42. M. Lloria, I. Sevilla, S. Millet, I. Reyes i M. Fernandez de Arriba: SICLA 2.0: Sistema de comunicación de lenguajes aumentativos.
 - Pag. 43-45. Mayer-Johnson, LLC: Materiales multimedia para el desarrollo del S.P.C.: Boardmaker y Speaking Dinamically Pro.
 - Pag. 46-49. T. Detheridge: Símbolos y futuras tecnologías: el proyecto Widgit Rebus.

- Pag. 50-53. J. Lagares: Projecte Fressa 2005.
- Pag. 54-58. M. D. Suárez: Adquisición de la lectura y la escritura en alumnos con graves dificultades de habla y motricidad. Estudio de caso.
- Pag. 59-64. F. Alcantud, I. Dolz, C. Gaya i M. Martín: Los sistemas de reconocimiento de voz como sistemas de acceso al ordenador en personas con discapacidad motriz: eficacia y satisfacción.
- Pag. 65-70. M. Gómez i F.J. Soto: Tecnología y comunicación aumentativa en alumnos con Síndrome X Fràgil.
- Pag. 71- 75. A. Aguilar y C. Basil: Acceso a Internet para usuarios de comunicación aumentativa: el proyecto WWAAC.
- La revista "["Augmentative and Alternative Communication \(AAC\)"](#)", divulgada per la [Societat Internacional de Comunicació Augmentativa i Alternativa \(ISAAC\)](#), publica articles de recerca, de reflexió teòrica i de pràctica aplicada.

Enllaços web

Trobareu més bibliografia sobre Comunicació Augmentativa i Alternativa a les adreces:

<http://aac.unl.edu/reference/aacinref.html>

http://www.enkidu.net/enkidu_research.html

<http://www.ub.es/psicologia/utac/index.htm>. Pàgina de la UTAC, Unitat de tècniques Augmentatives i Alternatives de Comunicació. Servei de la Universitat de Barcelona.

<http://www.isaac-online.org>. La Societat Internacional per a la Comunicació Augmentativa i Alternativa agrupa a professionals, famílies i persones que usen els sistemes alternatius de comunicació. Va ser fundada el 1983 i ara té més de 2800 afiliats en més de 50 països.

<http://www.esaac.org>. La Societat Espanyola per a la Comunicació Augmentativa i Alternativa agrupa a professionals, famílies i persones que usen els sistemes alternatius de comunicació a nivell estatal.

<http://www.sefip.org>. Associació de fisioterapeutes que treballen en el camp de la pediatria (centres de desenvolupament infantil i atenció precoç, àmbit educatiu - especial o ordinari -, sanitari, etc. L'àmbit és a nivell de tot l'estat espanyol.

<http://www.apps.es> Pàgina de la Federació catalana pro persones amb retard mental, informacions, documents convocatòries d'activitats sobre discapacitat intel·lectual.

<http://www.rett.es/> Pàgina de l'Associació espanyola per la síndrome de Rett. En la secció "Documentos" es pot trobar un Manual en PDF de la síndrome en castellà, molt complet amb un apartat important de llenguatge.

<http://www.uccap.com/> (Unió Catalana de Centres de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç)

<http://zerotothree.org> (National Center for Clinical Infants Programs)

<http://biblioteca.consultapsi.com/DSM/Dsm.htm> (Manual Diagnóstico y estadístico de los trastornos mentales)

<http://biblioteca.consultapsi.com/ICD10/cie1.htm> (Sistema clasificación internacional de enfermedades)

<http://www.gencat.net/benestar/apreco> (Generalitat de Catalunya)